

УДК 619:618.14-002

КЛІНІЧНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛІКУВАННЯ КОРІВ, ХВОРИХ НА ЕНДОМЕТРИТ**СКЛЯРОВ П. М.**, д. вет. наук, професор***СУХІН В. М.**, к. вет. н., доцент***ВАКУЛИК В. В.**, к. іст. наук, доцент***СТАРЦЕВ М. М.**, лікар вет. медицини**

*Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпропетровськ

**ТОВ “Агрофірма “Красний Забойщик”, с. Червоне Криворізького району Дніпропетровської області

Визначена поширеність та ефективність терапії корів з ендометритом в умовах конкретного господарства – ТОВ “АФ “Красний Забойщик” Криворізького району Дніпропетровської області.

Встановлено, що, не зважаючи на проведення заходів з фармакопрофілактики післяродових патологій, ендометрити у господарстві є найбільш поширеною акушерсько-гінекологічною патологією, на частку якої припадає 37%, в тому числі 63% – на післяродовий.

Визначено, що терапія, за якої відсоток одужання складає 69,6–72,2%, тривалість лікування – 9,1–9,9 діб, заплідненість – 75,0–77,7% (в тому числі 62,5–63,8% – від першого осіменіння та 3,9–4,1 – індекс запліднення), тривалість неплідності – 77,4–80,6 діб і вибракування – 5,5–13,0%, є низькоефективною.

Причини пов'язуються з недотриманням комплексності терапії при складанні схеми лікування, неврахуванням форми ендометриту, а також прогнозованим зниженням імунобіологічної реактивності та резистентності організму тварин у зв'язку з техногенним забрудненням природного середовища місцевості, на якій розташоване господарство.

Корови, ендометрит, лікування, техногенне забруднення.

Постановка проблеми. Неплідність негативно впливає на рівень відтворення поголів'я і продуктивності тварин, стримуючи розвиток тваринництва в цілому. Значного поширення набули захворювання статеві сфери, що розвиваються у післяродовий період. Однією з найпоширеніших акушерсько-гінекологічних патологій є ендометрит [2, 10], захворюваність на який викликає тривалу неплідність та яловість і завдає колосальних економічних збитків господарствам.

Тож питання ефективності терапії з урахуванням економічної доцільності та впливу на відновлення здоров'я і продуктивності залишаються актуальними для сучасної ветеринарної репродуктології навіть з урахуванням сучасних наукових досягнень [1, 6, 13-15].

Враховуючи актуальність проблеми, необхідно проводити пошук нових ефективних препаратів та їх апробацію в умовах виробництва [5,7, 11].

Мета роботи полягала у визначенні поширеності, ефективності та аналізі результатів

лікування корів з ендометритом в умовах конкретного господарства – товариства з обмеженою відповідальністю “Агрофірма “Красний Забойщик” Криворізького району Дніпропетровської області.

Матеріал і методи досліджень. На першому етапі вивчали поширеність і причини виникнення ендометриту шляхом проведення акушерсько-гінекологічної диспансеризації, другий етап передбачав визначення ефективності лікування за даної патології, а на третьому – окреслити перспективи подальших досліджень з метою розробки терапевтичних та превентивних заходів.

Лікування корів з ендометритом у господарстві здійснюється за двома схемами. Перша схема передбачає застосування утеротону (10 мл, внутрішньоматково, через 4 доби), естрофану (2 мл, внутрішньом'язово, одноразово), окситетрацикліну (1 мл/10 кг маси, внутрішньом'язово, одноразово), проведення ректального масажу матки (5 хв., раз на добу). За другою схемою використовуються фуразолі-

донові палички чи палички з неоміцином (3-5 шт., через 24 год.), прозерин (підшкірно, 3-4 мл, двічі, з інтервалом 12 год.), біцилін-5 (10 тис. ОД/кг маси, внутрішньом'язово, одноразово) чи тілозин (внутрішньом'язово, 2,5 мл/100 кг маси, 3 доби підряд), окситоцин (внутрішньом'язово, 40-50 ОД, раз на добу).

Ефективність лікування визначали за кількістю тварин, що одужали, тривалістю лікування, заплідненістю, індексом осіменіння, тривалістю неплідності і відсотком вибракування.

Результати досліджень та їх обговорення. Попередньо нами була проведена акушерсько-гінекологічна диспансеризація, за результатами якої встановлено, що ендометрити є найбільш поширеною патологією, на частку якої припадає 37%. При цьому захворюваність на ендометрит післяродовий сягає 63%. І це, не дивлячись на те, що у господарстві здійснюються заходи з фармакопрофілактики післяродових патологій.

Ефективність лікування корів з ендометритом в умовах ТОВ "АФ "Красний Забойщик" наведено у таблиці.

Як свідчать одержані дані, із загальної кількості тварин, що підлягали терапії за першою схемою (36 гол.), одужало 26 гол. або 72,2%. При цьому тривалість лікування складала у середньому 9,1 діб, заплідненість була на рівні 77,7% (в тому числі 63,8% – після першого осіменіння і 3,9 – індекс запліднення), за тривалості неплідності 77,4 доби, а 2 голови було

вibraковано. Натомість, за лікування тварин за другою схемою одужало 16 гол. (69,6%), тривалість лікування – 9,9 діб, заплідненість – 75,0% (в тому числі 62,5% – після першого осіменіння і 4,1 – індекс запліднення), тривалість неплідності – 80,6 доби, вибраковано 3 гол.

Тобто, за аналізованими показниками кращі результати отримано при застосуванні першої схеми лікування, однак в цілому ефективність терапії є низькою.

Висновки та перспективи подальших розробок. Таким чином, не дивлячись на проведення заходів з фармакопрофілактики післяродових патологій у ТОВ "АФ "Красний Забойщик", ендометрити є найбільш поширеною акушерсько-гінекологічною патологією, на частку якої припадає 37%, в тому числі 63% – післяродовий.

Терапія корів з ендометритом в умовах господарства має низьку ефективність, що пов'язано, на нашу думку, з низькою причин. Зокрема, при складанні схем терапії не дотримано комплексності лікування, зокрема необхідності зміни гормонального балансу в організмі шляхом зняття прогестеронового блоку міометрію і підвищення концентрації естрогенів, забезпечення реабілітації слизової оболонки матки, визначення чутливості до антибактеріальних препаратів, а власне терапія здійснювалась без урахування форми ендометриту [3, 4, 8,9].

Таблиця. Ефективність лікування корів з ендометритом в умовах ТОВ "АФ "Красний Забойщик"

Показник	I схема	II схема	± по відношенню першої схеми до другої
Кількість тварин, гол.	36	23	–
Одужало, гол./%	26/72,2	16/69,6	+2,6%
Тривалість лікування, діб	9,1±0,81	9,9±0,69	-0,8 доби
Заплідненість, %	77,7	75,0	+2,7%
Заплідненість після першого осіменіння, %	63,8	62,5	+1,3%
Індекс осіменіння	3,9	4,1	-0,2
Тривалість неплідності, діб	77,4±9,27	80,6±8,77	-3,2 доби
Вibraковано, гол./%	2/5,5	3/13,0	-7,5%

Одну з можливих причин ми вбачаємо у зниженні імунобіологічної реактивності та резистентності організму тварин, обумовлену техногенним забрудненням природного середовища у зв'язку з розташуванням господарства у кризовій зоні за станом природних середовищ (найвищий ступінь екологічної забруд-

неності) [12].

У перспективі подальші дослідження будуть спрямовані на підвищення ефективності превентивних та терапевтичних заходів за ендометриту у корів з урахуванням зроблених висновків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біохімічний профіль крові корів при лікуванні різних форм ендометритів / [С.Б. Корнят, М.М. Шаран, О.Б. Андрушко, І.М. Яремчук] // Науково-технічний бюлетень Інституту біології тварин і Державного науково-дослідного контрольного інституту ветпрепаратів та кормових добавок. – 2014. – Вип. 15, № 2-3. – С. 226–233.
2. Грига О.Э. Заболеваемость коров послеродовым гнойно-катаральным эндометритом в обследуемых хозяйствах / О.Э. Грига, С.Е. Боженков, Э.Н. Грига // Сборник научных трудов Всероссийского научно-исследовательского института овцеводства и козоводства. – 2013. – Т. 2. – №6 (1). – С. 178–18.
3. Кошовий В.П. Акушерсько-гінекологічна патологія у корів / В.П. Кошовий. – Харків: Золоті сторінки, 2004. – 156 с.
4. Лечение эндометрита крупного рогатого скота [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.msd-animal-health.ru/Binaries/Metricure_tcm53-142976.pdf.
5. Попов Ю.Г. Новое в лечении послеродового эндометрита у коров / Ю.Г. Попов, Н.Н. Горб // Вестник Новосибирского государственного аграрного университета. – 2013. – №4 (29). – С. 85–89.
6. Преображенский О.Н. Эффективность некоторых медикаментов при лечении коров с эндометритом / О.Н. Преображенский, С.Н. Преображенский // Ветеринария сельскохозяйственных животных. – 2008. – № 9. – С. 36-40.
7. Совершенствование методов лечения острого послеродового эндометрита у коров / [С.В. Чупрын, Д.А. Ерин, В.И. Михалёв, Л.И. Ефанова] // Достижения науки и техники АПК. – 2012. – №1. – С. 45–48.
8. Соловьев А.В. Фармакологические аспекты лечения коров, больных эндометритами / А.В. Соловьев, В.В. Петров // Farmanimals. – 2013. – №2. – С. 81–84.
9. Фармакопрофилактика акушерских патологий у сухостойных коров и нетелей // Мероприятия по акушерско-гинекологической диспансеризации [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bayeranimalhealth.ru/i.php/publications/kрупnyi-rogatyi-skot/meropriyatiya-po-akushersko-ginekologicheskoi-dispanserizatsii>.
10. Халипаев М.Г. Катарально-гнойный эндометрит у коров / М.Г. Халипаев, П.Д. Устарханов, И.М. Азизов // Вестник Российской академии сельскохозяйственных наук. – 2014. – №5. – С. 45–48.
11. Чеходарида Ф.Н. Этипатогенетическая терапия гнойно-катарального эндометрита у коров / Ф.Н. Чеходарида, Л.А. Мугниева // Известия Горского государственного аграрного университета. – 2015. – Т. 52. – №2. – С. 111–115.
12. Экологические карты Украины. Загрязнение водоемов и атмосферы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.rav.com.ua/useful_know/ecomaps/ecological_cards/.
13. Prevalence of endometritis and its effects on reproductive performance of dairy cows / [R.O.Gilbert, S.T.Shin, C.L. Guard et al.] // Theriogenology. – 2005. – Vol. 64. – P. 1879–1888.
14. The effect of treatment of clinical endometritis on reproductive performance in dairy cows /

[S.J. LeBlanc, T.F. Duffield, K.E. Leslie et al.] // Journal of Dairy Science – 2002. – Vol. 85. – P. 2237–2249.

15. Uterine diseases in cattle after parturition / [I.M. Sheldon, E.J. Williams, N.A. Miller, D.M. Nash] // The Veterinary Journal. – 2008. – Vol. 176. – P. 115–121.

КЛИНИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЛЕЧЕНИЯ КОРОВ, БОЛЬНЫХ ЭНДОМЕТРИТОМ

Скляр П.Н., Сухин В.Н., Вакулик В.В., Старцев Н.Н.

Днепропетровский государственный аграрно-экономический университет, г. Днепропетровск

Изучены распространенность и эффективность терапии коров с эндометритом в условиях конкретного хозяйства – ООО “АФ “Красный Забойщик” Криворожского района Днепропетровской области.

Установлено, что, несмотря на проведение мероприятий по фармакопрофилактике послеродовых патологий, эндометрит в хозяйстве является наиболее распространенной акушерско-гинекологической патологией, на долю которой приходится 37%, в том числе 63% – на послеродовой.

Определено, что терапия, при которой процент выздоровления составляет 69,6–72,2%, продолжительность лечения – 9,1–9,9 суток, оплодотворяемость – 75,0–77,7% (в том числе 62,5–63,8% – от первого осеменения и 3,9–4,1 – индекс оплодотворения), продолжительность бесплодия – 77,4–80,6 суток и выбраковка – 5,5–13,0%, является низкоэффективной.

Причины связываются с несоблюдением комплексности терапии при составлении схем лечения, не учетом формы эндометрита, а также прогнозируемым снижением иммунобиологической реактивности и резистентности организма животных в связи с техногенным загрязнением среды местности, на которой расположено хозяйство.

Коровы, эндометрит, лечение, техногенное загрязнение.

CLINICAL ANALYSIS OF TREATMENT EFFICACY COWS WITH ENDOMETRITIS

P. Sklyarov, V. Sukhin, V. Vakulyk, M. Startsev

Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University

Objective was to determine the prevalence, effectiveness and analyzing the results of treatment of cows with endometritis in conditions farm – TOV “AF “Krasnyy Zaboyschchik” Kryvyi Rih district Dnipropetrovsk region.

Analyzed two schemes of treatment of endometritis cows used in the farm: the first – Uteroton (10 ml, intrauterine, 4 days) Oestrophan (2 ml intramuscularly, once), Oxytetracycline (1 ml/10 kg, intramuscularly, once), rectal massage of the uterus (5 min., every day); the second – sticks with Furazolidonum or sticks with Neomycinum (3-5 pcs. 24 h.), Proserinum (subcutaneously, 3-4 ml twice, with an interval of 12 h.) Bicillin-5 (10 000 IU/kg, intramuscularly once) or Tilozin (intramuscularly, 2,5 ml/100 kg, 3 days in a row), Oxytocin (intramuscularly, 40-50 UA once a day).

It was found that, despite the event on pharmacological prevention of postpartum pathology, endometritis in the economy is the most common obstetric and gynecological pathology, which accounts for 37%, including 63% – to postpartum.

Based on the analysis of treatment effectiveness is determined that the total number of animals subjected to treatment by the first circuit (36 cows), recovered 26 cows or 72,2%. The duration of treatment was 9,1 days on average, fertility was at 77,7% (including 63,8% – after the first insemination and 3,9 – fertilization index) for the duration of infertility 77,4 days, and 2 cows was rejected. Instead, for the treatment of animals in the second scheme recovered 16 cows. (69,6%), duration of treatment – 9,9 days, fertility – 75,0% (including 62,5% – after the first insemination and 4,1 – fertilization index), du-

ration of infertility – 80,6 days, rejected 3 cows.

That is, treat cows with endometritis in conditions TOV “AF “Krasnyy Zaboyschchik” has a low efficiency, due, in our opinion, a number of reasons. In particular, in the preparation regimen is not followed treatment guidelines, including the need to change the hormonal balance in the body by removing progesterone block myometrium and increased concentrations of estrogen, providing rehabilitation endometrium, determination of antibiotic sensitivity in the appointment of antibiotics and proper therapy was performed without including forms of endometritis.

One possible reason we see a decrease in immunological reactivity and resistance of animals, caused by man-made pollution of the environment in connection with a crisis in the economy (the highest degree of environmental contamination) of the natural environment zone.

In the future, further studies will be used to improve the efficiency of preventive and therapeutic interventions for endometritis in cows considering the findings.

Endometritis, treatment, cows, techno genic pollution.
